

Державна підсумкова атестація за освітніми програмами основної загальної освіти**Демонстраційний варіант
контрольних вимірювальних матеріалів
державного екзамену 2025 року
з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

При ознайомленні з демонстраційним варіантом необхідно враховувати, що завдання, включені в демонстраційний варіант, не відображають всіх елементів змісту, які будуть перевірятися за допомогою варіантів КВМ. Повний перелік елементів змісту, які можуть контролюватися на екзамені, наведений у кодифікаторі елементів змісту і вимог до рівня підготовки учнів для проведення державного екзамену з української мови.

Демонстраційний варіант призначений для того, щоб надати можливість будь-якому учаснику екзамену і широкій громадськості скласти уявлення про структуру майбутньої екзаменаційної роботи, кількість і форму завдань, а також про їхній рівень складності. Наведені критерії оцінювання виконання завдань з розгорнутою відповіддю, що містить наведений варіант, дозволять скласти уявлення про вимоги до повноти і правильності запису розгорнутої відповіді.

Ці відомості дають майбутнім учасникам екзамену можливість виробити стратегію підготовки до складання іспиту з української мови у 2025 році.

Інструкція щодо виконання роботи

Екзаменаційна робота складається з двох частин, що містять 8 завдань. На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 3 години (180 хвилин).

Частина 1 складається з 7 завдань (1-7). Завдання частини 1 вимагають проведення різних видів аналізу слова, речення, тексту. Відповідями до завдань 1-7 є слово (кілька слів) або послідовність цифр. Відповідь запишіть у поле відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у бланк відповідей № 1.

Завдання частини 2 виконується **на основі того ж тексту**, який Ви читали, працюючи над завданнями частини 1.

Приступаючи до частини 2 роботи, виберіть одне з трьох запропонованих завдань (8.1, 8.2 або 8.3) і дайте письмову розгорнуту аргументовану відповідь.

Це завдання виконується на бланку відповідей № 2.

Усі бланки заповнюються яскравими чорними чорнилами. Допускається використання гелевої або капілярної ручки.

На екзамені дозволено користуватися орфографічним словником.

При виконанні завдань можна користуватися чернеткою. Записи у чернетці, а також у тексті контрольних вимірювальних матеріалів не враховуються при оцінюванні роботи.

Бали, отримані Вами за виконані завдання, сумуються.

Намагайтеся виконати якомога більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Після завершення роботи перевірте, щоб відповідь до кожного завдання в бланках відповідей № 1 і № 2 була записана під правильним номером.

Бажаємо успіху!

Частина 1

Відповідями до завдань 1-7 є слово (кілька слів) або послідовність цифр. Відповідь запишіть у поле відповіді у тексті роботи, а потім перенесіть у БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ № 1 праворуч від номера завдання, починаючи з першої клітинки, без пробілів, ком та інших додаткових символів. Кожну букву або цифру пишуть в окремі клітинці відповідно до наведених у бланку зразків.

1. Синтаксичний аналіз.

Прочитайте текст.

1) Тихо в лісі, тільки поскрипує веселий морозець. 2) Тварини лісові не бояться снігу і морозу. 3) Одяглися в тепле хутро звірятка, в густий пушок пташки і шукають собі їжу. 4) Під дуплом старого дуба миша собі ще влітку нірку вирила, наносила тоненьких травинок і моху. 5) Вилізла з нори, озирнулася навкруги.

Укажіть варіанти відповідей, у яких правильно визначено **граматичну основу** в одному з речень чи в одній з частин складного речення тексту. Запишіть номери відповідей.

- 1) тихо в лісі (речення 1)
- 2) тварини не бояться (речення 2)
- 3) одяглися звірятка, пташки (речення 3)
- 4) миша вирила (речення 4)
- 5) вилізла, озирнулася (речення 5)

Відповідь: _____.

2. Пунктуаційний аналіз.

Розставте розділові знаки. Укажіть цифри, на місці яких повинні стояти коми.

Скільки б книжок ми не читали (1) їх герої неодмінно шукають сенсу життя (2) помиляються (3) розчаровуються (4) і шукають знов свою дорогу.

Відповідь: _____.

3. Синтаксичний аналіз.

Замініть словосполучення «зустріти з радістю», утворене способом керування, синонімічним словосполученням з підрядним зв'язком **прилягання**. Напишіть утворене словосполучення.

Відповідь: _____.

4. Орфографічний аналіз.

Укажіть варіанти відповідей, у яких подано правильне пояснення написання виділеного слова. Запишіть номери цих відповідей.

1) **ТОННО-КІЛОМЕТР** – через дефіс пишуться іменники, утворені з двох іменників без сполучних голосних.

2) **ПРЕЧУДОВИЙ** – префікс *пре-* пишеться у прикметниках.

3) **ХТОСЬ** – неозначені займенники пишуться разом.

4) **ЗУСТРІЧЧЮ** – подовжуються приголосні *д, т, з, с, ц, л, н, ж, ч, ш* у позиції між голосними звуками в орудному відмінку іменників жіночого роду III відміни перед **-ю**.

5) **КАЧЕННЯ** – подовження не відбувається в іменниках IV відміни.

Відповідь: _____.

Прочитайте текст і виконайте завдання 5-8.

(1) Тамара Іванівна, наш класний керівник, оголосила: в останній навчальний день чверті уроків не буде, клас збереться на чаювання і кожен розповість про талант одного з однокласників. (2) Передбачалося, що це допоможе нам краще пізнати один одного і з хорошим настроєм піти на зимові канікули. (3) Було вирішено розбитися на пари за принципом сусідства за партами. (4) Без партнера залишився один Вовка Жуков, на самоті займав останню парту третього ряду: він погано вчився, заїкався і, напевно, тому тримався осібно. (5) Ні у нашому класі, ні поза ним у Жука, схоже, не було друзів, а нас, чесно кажучи, не турбувала його самотність: подумаєш, у кожному класі є такий дивний тихоня-трієчник.

– (6) Ну а тобі, Вово, – задумавшись на секунду, сказала вчителька, – навіть не знаю, що й робити. (7) Розкажеш нам про яку-небудь людину, талантом якої ти захоплюєшся.

– (8) Жук?! (9) Захоплюється?! (10) Так він і слова-то такого не знає! – посміхнувся Макс Смирнов, капітан шкільної баскетбольної команди. – (11) Та він тільки з нашої Лебедевої не спускає очей, так, Катька?

(12) Вовка залився фарбою і чомусь з жахом подивився на Катю: напевно, до цього моменту він не розумів, що всі в класі давно помітили, що першу красуню паралелі Лебедеву він вибрав предметом свого безмовного обожнювання. (13) Він просився добровольцем на чергування, коли підходила її черга, йому ж приписувалося авторство підкинутого одного разу Каті в пенал двовірша, написаного простим олівцем на шматку зошитового листка: «Мені світло і хороше. Що на світі ти живеш».

– (14) Йому ж світло і хороше від тебе стає, – не вгамовувався Смирнов, – про тебе і напише! (15) У віршах!

– (16) Ой, потрібні мені його вірші, – скривилася Лебедева, – теж мені, талант знайшовся!

– (17) Ну, раз талант, може, про нього ти і розкажеш народу?

– (18) Тільки для цього Жуку доведеться тобі про себе розповісти, а у нього це не дуже добре виходить, п-п-правда, Ж-ж-жук?

(19) Вовка зірвав зі спинки стільця портфель і вибіг з класу, оглушливо грюкнувши дверима.

– (20) Псих, – кинула йому вслід Лебедева.

(21) Ніхто з нас не сумнівався – незважаючи на насмішки Смирнова, Жук свою розповідь присвятить їй. (22) І справа була не тільки в Катиній красі. (23) Вона справді була талановита: прекрасно співала, малювала, добре вчилася.

(24) А ще Катя вишивала мальовничі букети, які дарувала в рамках вчителям та обраним подругам, попередньо підписуючи зі зворотного боку: К.М. Лебедева.

(25) Вона хвалилася, що вдома у неї ціла колекція: «мій чудовий сад» – так вона називала її, і один татів колега навіть пообіцяв їй організувати виставку її робіт.

(26) Одного разу вона принесла кілька з них до класу, захоплювалася: «Здається, що вони живі, правда? (27) Тільки шкода, що вони не пахнуть!»

(28) Таку рекламу, втім, Катина вишивка не потребувала: її сад був справді прекрасним.

(29)Тому в день чаювання Катя справедливо чекала два оповідання, присвячених собі.

(30)За партами, зсунутими в загальний стіл нашими талановитими спортивними хлопцями, вже зібрався весь клас. (31)Вовка запізнювався, і було прийнято рішення почати без нього. (32)Ми виступали по черзі і наминали випічку, принесену нашими талановитими хазяйновитими дівчатками. (33)За хвалебними промовами ми не відразу помітили, як у клас увійшла Вовкіна мати.

(34)Вона дочекалася, поки ми звернемо на неї увагу, і сказала вчительці: «Вова зліг з грипом і не зміг прийти. (35)Він просив передати вам твір».

– (36)О-о-о, здорово! (37)Читайте, читайте! – закричав Смирнов. – (38)Ода Лебедевої, частина друга!

(39)Ми повернулись до вчительки, яка стояла біля дверей. (40)Повернулись всі, крім Каті. (41)Вона нудьгувала: клас вже удостоївся честі побачити її нову вишивку, яка ілюструє розповідь подруги про талант красуні.

(42)Тамара Іванівна розкрила зошит і почала читати: «Талант – це дар, який виділяє людину з інших. (43)У мене немає таланту, і я нічим не виділяюся. (44)Я іноді думаю: навіщо я прожив ось цей день, якщо я нічого не вмію створювати або винаходити? (45)Але я знаю одну людину, у якої, як мені здається, є справжній талант. (46)Завдяки їй я зрозумів, що в ній головне – не тільки краса, якою можна милуватися. (47)Кожного дня я приходжу до школи і я бачу, який чудовий її талант. (48)І особливо прекрасні її квіти...»

– (49)Ну то-о-очно, про мене! – з удаваним невдоволенням сказала Катя.

(50)«Квіти, – продовжувала читати Тамара Іванівна, – які вона посадила в горщиках на підвіконні. (51)Найталановитішою людиною я вважаю нашу шкільну прибиральницю Віру Павлівну. (52)Вона найдобріша у нашій школі, а справжній талант без доброти – це як мертві квіти, які навіть не пахнуть». (53)Мертву тишу, яка запанувала в класі, порушила вчителька:

– (54)Молодець, Жуков! (55)Який же ти, виявляється, молодець!

(За О. Павловою)

5. Аналіз змісту тексту.

Які з висловлювань відповідають змісту тексту? Вкажіть номери відповідей.

- 1) У Жукова в класі не було друзів.
- 2) Катя Лебедева була закохана в Вовку Жукова.
- 3) У Каті Лебедевої було багато талантів.
- 4) Лебедеві сподобалися вірші, написані Вовкою Жуковим.
- 5) На думку Вовки, справжній талант неможливо уявити без доброго ставлення до оточуючих.

Відповідь: _____.

6. Аналіз засобів виразності.

Укажіть варіанти відповідей, в яких засобом виразності мовлення є фразеологізм.

- 1) Тамара Іванівна, наш класний керівник, оголосила: в останній навчальний день чверті уроків не буде, клас збереться на чаювання і кожен розповість про талант одного з однокласників.

2) Ніхто з нас не сумнівався – незважаючи на насмішки Смирнова, Жук свою розповідь присвятить їй.

3) Я іноді думаю: навіщо я прожив ось цей день, якщо я нічого не вмію створювати або винаходити?

4) Вона хвалилася, що вдома у неї ціла колекція: «мій чудовий сад» – так вона називала її, і один татів колега навіть пообіцяв їй організувати виставку її робіт.

5) Мертву тишу, яка запанувала в класі, порушила вчителька.

Відповідь: _____.

7. Лексичний аналіз.

Знайдіть у тексті фразеологізм, синонімічний зі словом ДИВИТИСЯ, СПОСТЕРІГАТИ (за кимось). Випишіть цей фразеологізм.

Відповідь: _____.

Не забудьте перенести всі відповіді на завдання 1-7 у бланк відповідей №1 згідно з інструкцією щодо виконання роботи. Перевірте, щоб кожна відповідь була записана в рядку з номером відповідного завдання.

Частина 2

Використовуючи прочитаний текст, виконайте на окремому аркуші ТІЛЬКИ ОДНЕ із завдань: 8.1, 8.2 або 8.3. Перед написанням твору запишіть номер обраного завдання: 8.1, 8.2 або 8.3.

8.1 Напишіть твір-роздум, розкриваючи зміст висловлювання Олеся Гончара: «Запашна, співуча, гнучка, милозвучна, сповнена музики і квіткових пахоців — скількома епітетами супроводяться визнання української мови...»

Аргументуючи свою відповідь, наведіть два приклади з прочитаного тексту. Наводячи приклади, вказуйте номери потрібних речень або застосуйте цитування. Ви можете писати роботу в науковому або публіцистичному стилі, розкриваючи тему на лінгвістичному матеріалі.

Обсяг твору – не менше 120 слів.

Робота, написана без опори на прочитаний текст (не за поданим текстом), не оцінюється. Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів.

Твір пишіть акуратно, розбірливим почерком.

8.2 Напишіть твір-роздум. Поясніть, як Ви розумієте фінал тексту: «Молодець, Жуков! Який же ти, виявляється, молодець!»

Наведіть у творі 2 аргументи з прочитаного тексту, що підтверджують Ваші міркування.

Наводячи приклади, вказуйте номери потрібних речень або застосовуйте цитування.

Обсяг твору – не менше 120 слів.

Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів.

Твір пишетьь акуратно, розбірливим почерком.

8.3 Як Ви розумієте значення слова **ЕГОЇЗМ**? Сформулюйте і прокоментуйте подане Вами визначення. Напишіть твір-роздум на тему «**Що таке егоїзм?**», взявши за тезу подане Вами визначення.

Аргументуючи свою тезу, наведіть 2 приклади-аргументи, що підтверджують Ваші міркування: один приклад-аргумент наведіть з прочитаного тексту, а другий – з Вашого життєвого досвіду.

Обсяг твору – не менше 120 слів.

Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів.

Твір пишетьь акуратно, розбірливим почерком.

Перевірте, щоб кожна відповідь була записана поруч з номером відповідного завдання.